

“Η Ορθοδοξία αναπόσπαστο μέρος της ελληνικής εκπαίδευσης”

/ Παιδεία και Πολιτισμός

“Το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στα υποχρεωτικά σχολικά μαθήματα, τα οποία διδάσκονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η οργάνωση και η λειτουργία του θεμελιώνονται στο Σύνταγμα της Ελλάδας, στους νόμους του κράτους και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ. Βασική μορφωτική αποστολή του μαθήματος των Θρησκευτικών είναι η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών και των μαθητριών” Αυτό αναφέρεται στο [Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως](#) που δημοσιεύτηκε χθες 4 Μαρτίου, αναφορικά με το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο.. Και προστίθεται: “Επιπλέον, ο Ορθόδοξος πολιτισμός και η γλώσσα του αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πλαισίου της ελληνικής εκπαίδευσης, στην οποία ουσιαστικά συμβάλλουν, υποστηρίζοντας αποτελεσματικά τη θρησκευτική, γνωστική,

πνευματική, κοινωνική, ηθική, ψυχολογική, αισθητική, και δημιουργική ανάπτυξη των ανθρώπων. Και ακριβώς για τον λόγο αυτό, το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στον κανόνα των υποχρεωτικών σχολικών μαθημάτων του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί ένα μάθημα παιδείας και Ορθόδοξης Χριστιανικής παράδοσης”.

4 Μαρτίου 2020

Ar. Φύλλου 698

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικής Ειδήσεων
www.orthodoxiaheaven.org

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 31585/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 11 εδαφ. γ' του ν. 1566/1985 (Α' 167), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν με τις διατάξεις του

... του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτό, σύμφωνα με την αριθμ. Φ.1/Γ/105/31539/Β1/04-03-2021 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 4357/2015 (Α' 129) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο ορίζεται ως εξής:

Τα νέα Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού και Γυμνασίου θα ισχύσουν από το επόμενο σχολικό έτος 2020-2021

Ειδικότερα:

1. Το μάθημα των Θρησκευτικών ως οργανικό μέρος της σχολικής Εκπαίδευσης

Το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στα υποχρεωτικά σχολικά μαθήματα, τα οποία διδάσκονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η οργάνωση και η λειτουργία του θεμελιώνονται στο Σύνταγμα της Ελλάδας, στους νόμους του κράτους και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ. Βασική μορφωτική αποστολή του μαθήματος των Θρησκευτικών είναι η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών και των μαθητριών.

Στην υποχρεωτική Εκπαίδευση (Δημοτικό-Γυμνάσιο) το μάθημα των Θρησκευτικών περιλαμβάνεται στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα των τάξεων Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού και των τάξεων Α', Β' και Γ' Γυμνασίου.

Διδάσκεται δύο διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως στις τάξεις αυτές. Λαμβάνοντας υπόψη τη διδακτική μεθοδολογία, πάνω στην οποία βασίζεται η διδασκαλία του μαθήματος. Επισημαίνεται ότι τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιτυγχάνονται, όταν το μάθημα διδάσκεται για κάθε τμήμα σε συνεχόμενο δώρο κάθε εβδομάδα.

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών οικοδομείται με βάση τη θρησκευτική παράδοση του τόπου, δηλ. την παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως αυτή θεμελιώθηκε στη Βίβλο, σαρκώθηκε στη ζωή των αγίων Πατέρων της και αποτυπώθηκε στα μνημεία του πολιτισμού. Άλλωστε, η θεολογία, η ζωή, ο τρόπος σκέψης αλλά και ο πολιτισμός που γεννήθηκε και αναπτύχθηκε μέσα στους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλησίας, συνιστούν διαστάσεις οι οποίες συνέβαλαν, μεταξύ των άλλων, στη διαμόρφωση της ιστορίας και του πολιτισμού της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Με το σκεπτικό αυτό, η ζωή και η παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελούν παράμετρο του δημόσιου χώρου της ελληνικής πραγματικότητας.

Επιπλέον, ο Ορθόδοξος πολιτισμός και η γλώσσα του αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πλαισίου της ελληνικής εκπαίδευσης, στην οποία ουσιαστικά συμβάλλουν, υποστηρίζοντας αποτελεσματικά τη θρησκευτική, γνωστική, πνευματική, κοινωνική, ηθική, ψυχολογική, αισθητική, και δημιουργική ανάπτυξη των ανθρώπων. Και ακριβώς για τον λόγο αυτό, το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στον κανόνα των υποχρεωτικών σχολικών μαθημάτων του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί ένα μάθημα παιδείας και Ορθόδοξης Χριστιανικής παράδοσης.

2. Ο σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών

Όπως όλα τα διακριτά μαθήματα του σχολείου, ομοίως και το μάθημα των Θρησκευτικών ακολουθεί τις προδιαγραφές, βάσει των οποίων αναπτύσσεται η παιδαγωγική και εκπαιδευτική διαδικασία που υλοποιείται εντός του σχολείου· συνεπώς, διαφοροποιείται από την κατήχηση, η οποία και αποτελεί έργο της Εκκλησίας. Με βάση τα παραπάνω, ο σκοπός της διδασκαλίας του Μαθήματος των Θρησκευτικών εντάσσεται αναπόσπαστα στον γενικό σκοπό της σχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου, το μάθημα των Θρησκευτικών, όπως και

όλα τα άλλα διακριτά μαθήματα, τα οποία ανήκουν στον κανόνα των σχολικών μαθημάτων, συμβάλλει ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να καταστούν ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες, που σέβονται τις αρχές της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ειδικότερα, η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο θέτει ως σκοπό:

1. Να οικοδομήσει ένα στιβαρό μορφωτικό πλαίσιο/ πεδίο γνώσης και κατανόησης της Ορθόδοξης Εκκλησίας, έχοντας ως γνώμονα το αγιογραφικό-βιβλικό της υπόβαθρο, τη δογματική της διδασκαλία, την ηθική της, την εν Αγίω Πνεύματι εμπειρία της, και εν γένει την παράδοσή της, ως πνευματικής και πολιτισμικής κληρονομιάς της Ελλάδας και της Ευρώπης, αλλά και ως ζωντανής πηγής έμπνευσης, πίστης και ηθικής για τον σύγχρονο άνθρωπο.

2. Να συνεισφέρει δημιουργικά στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της θρησκευτικής συνείδησης των Ορθόδοξων Χριστιανών μαθητών και μαθητριών, και παράλληλα να συμβάλει στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους (θρησκευτική, γνωστική, πνευματική, κοινωνική, ηθική, ψυχολογική, αισθητική, και δημιουργική).

την ηθική και κοινωνική του ευαισθησία απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις της εποχής μας.

4. Να παρέχει στους μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου, σε διακριτές θεματικές ενότητες, ικανοποιητική κατάρτιση για τις εκφάνσεις του θρησκευτικού φαινομένου, δηλαδή τις μεγάλες και ζωντανές θρησκείες του κόσμου, εφόσον αυτές στο πλαίσιό τους, θεωρούνται χώροι έκφρασης πίστης και ορισμένου ηθικού τρόπου ζωής αλλά και σε κάθε περίπτωση αποτελούν πηγές πολιτισμού.

3. Η δομή και η λειτουργικότητα των ενοτήτων του Προγράμματος Σπουδών α. Γενικές Επάρκειες κάθε Τάξης: Παρουσιάζονται συνοπτικά οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα πρέπει να έχουν κατακτήσει οι μαθητές και μαθήτριες κατά το τέλος της φοίτησής τους στην εν λόγω τάξη. Η τριμερής κατηγοριοποίησή τους (γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες) βοηθά τον εκπαιδευτικό να συνειδητοποιήσει:

α) Τον ολιστικό χαρακτήρα της θρησκευτικής εκπαίδευσης, καθώς και τις πολλαπλές του διαστάσεις και κλιμακώσεις: από την κατάκτηση, την εμπέδωση και ενίσχυση της γνώσης, έως τη διεύρυνση της ζωής -προσωπικής και κοινωνικής- των μαθητών.

β) Την αλληλεξάρτησή τους, καθώς η ανάπτυξη μίας Επάρκειας ευνοεί την

ανάπτυξη της άλλης.

γ) Την αλληλουχία και την ανέλιξή τους από τάξη σε τάξη.

β. Οι Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) Οι ΘΕ δεν αναπτύσσονται σε μία ωριαία διδασκαλία, αλλά σε μια σειρά διδακτικών ωρών, σύμφωνα με τον προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού και ανάλογα με την ομάδα των μαθητών/τριών. Η λογική της οργάνωσης κάθε ΘΕ μπορεί να αναγνωριστεί στην ανάπτυξη των τριών (3) στηλών της, οι οποίες παρουσιάζουν διεξοδικά τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της μαθησιακής διαδικασίας (το «ΓΙΑΤΙ»), τα περιεχόμενα της διδασκαλίας (το «ΤΙ»), καθώς και τη διδακτική μεθοδολογία που προτείνεται για την υλοποίησή της (το «ΠΩΣ»)

. Ο τίτλος κάθε ΘΕ (υπο)δηλώνει την έννοια/κλειδί που τη διατρέχει.

Συχνά οι τίτλοι διατυπώνονται με ένα ερώτημα ή μια φράση-σύνθημα, ενισχύοντας τη στρατηγική επιλογή του ΠΣ για ανάπτυξη της διδασκαλίας. Στην παρουσίαση όλων των ΘΕ διακρίνεται σαφώς η λογική της ανάπτυξής τους όχι μόνον σε κάθε τάξη, γύρω από τους συγκεκριμένους βασικούς άξονες/ιδέες, αλλά και σε όλο το ΠΣ από τάξη σε τάξη.

γ. Οι τρεις οριζόντιες στήλες κάθε Θεματικής Ενότητας

i) Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) Τα ΠΜΑ περιγράφουν τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, τις οποίες καλούνται να κατακτήσουν οι μαθητές και μαθήτριες κατά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας της εν λόγω ΘΕ. Στη σχετική στήλη τα ΠΜΑ ακολουθούν τη λογική της ανάπτυξης των Βασικών Θεμάτων. Ωστόσο, κάθε ΠΜΑ μπορεί να συνδέεται με περισσότερα του ενός Βασικού Θέματος. Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής του/της εκπαιδευτικού, ότι τα ΠΜΑ συγκεκριμενοποιούν τις Επάρκειες κάθε τάξης, δηλ. τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες,

3. Να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις και να προσφέρει τις ευκαιρίες, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναπτύξουν ικανότητες και επάρκειες – αλλά και διαθέσεις και στάσεις ζωής- που χαρακτηρίζουν τον θρησκευτικά εγγράμματο άνθρωπο, καλλιεργώντας παράλληλα που χρειάζεται να αποκτήσουν οι μαθητές και μαθήτριες σε κάθε τάξη.

ii) Βασικά θέματα (ΒΘ) της θεματικής ενότητας Καταγράφουν τις πλευρές του θέματος, τις οποίες θα επεξεργαστούν οι μαθητές και μαθήτριες, καθώς και το βασικό corpus γνώσεων γύρω από το θέμα που χρειάζεται να οικοδομήσουν. Οι στήλες αναπτύσσονται σε μια εσωτερική «κάθετη» λογική οργάνωσης, την οποία ο

εκπαιδευτικός οφείλει να αναγνωρίσει και να εξετάσει πριν εκπονήσει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας του σύμφωνα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε τάξης. Με αυτόν τον τρόπο θα είναι σε θέση να αποφασίσει και να επιλέξει στοχευμένα και τεκμηριωμένα από τις στήλες της ΘΕ:

α) Με ποια ΒΘ θα ασχοληθεί και ποιο εκπαιδευτικό υλικό θα χρησιμοποιήσει (ΤΙ). β) Ποιες από τις δραστηριότητες μπορούν να υπηρετήσουν την προσέγγιση που σχεδιάζει (ΠΩΣ).

γ) Ποια συγκεκριμένα ΠΜΑ προσδοκά να αναδυθούν και να ενστερνιστούν οι μαθητές κατά τη διδασκαλία που σχεδιάζει (ΓΙΑΤΙ). Συνακόλουθα, είναι φανερό η οργανική σύνδεση των ΒΘ με τα ΠΜΑ (όχι απαραίτητα με ένα), τις Δραστηριότητες (είτε τις ενδεικτικές είτε άλλες συναφείς δικές του) και το Εκπαιδευτικό Υλικό. Κατά κανόνα, το πρώτο ΒΘ αναφέρεται σε εμπειρίες και βιώματα των παιδιών συναφών με τον τίτλο της ΘΕ. Δεν πρόκειται για μια φάση απλής «βιωματικής προπαρασκευής» των μαθητών, αλλά για μια διευρυμένη ανάδειξη των προσωπικών διαστάσεων του ΒΘ, η οποία θα διατρέχει εφεξής την σε βάθος επεξεργασία ολόκληρης της ΘΕ. Γίνεται έτσι φανερό ότι οι μαθητές προσκαλούνται σε μια υπαρξιακή συνομιλία με το περιεχόμενο όλων των ΒΘ της ΘΕ.

iii) Ενδεικτικές Δραστηριότητες Πρόκειται για στοχευμένες και προσεκτικά δομημένες από τον εκπαιδευτικό δράσεις για την οργάνωση του περιβάλλοντος μαθητείας κατά τη διδασκαλία του Μαθήματος των Θρησκευτικών.

Οι Ενδεικτικές Δραστηριότητες:

- Ενισχύουν τις γνώσεις των μαθητών και τους υποστηρίζουν στην περαιτέρω εμπέδωση.
- Εκπαιδεύουν τους μαθητές σε ποικίλες προσεγγίσεις των θρησκευτικών θεμάτων (βιωματική, διαθεματική, διαλογική, ερμηνευτική, στοχασμό, δημιουργική έκφραση, δράσεις κ.ά.).
- Καλλιεργούν την ενσυναίσθηση ως κοινωνική δεξιότητα και ενισχύουν την αίσθηση της σχολικής τάξης ως κοινότητας.
- Ευνοούν την ανάπτυξη συγκεκριμένων ικανοτήτων, δεξιοτήτων, διαθέσεων και στάσεων των μαθητών, δηλαδή την ολόπλευρη ανάπτυξή τους.
- Υπηρετούν όχι μόνο τα ΠΜΑ, αλλά κατ' επέκταση τις Επάρκειες κάθε τάξης.

- Είναι ποικιλόμορφες και θεωρητικά θεμελιωμένες.
- Προσφέρουν δυνατότητες αξιολόγησης
- ποιοτικού κυρίως χαρακτήρα
- τόσο στον εκπαιδευτικό όσο και στους ίδιους τους μαθητές και τις ίδιες τις μαθήτριες.

Οι Δραστηριότητες είναι ενδεικτικές και προτεινόμενες.

Ο/Η εκπαιδευτικός διαμορφώνει ελεύθερα τη διδασκαλία του/της με βάση τα ΠΜΑ. Επιπλέον, ταξινομούνται ανάλογα με το είδος τους.

Στο ΔΗΜΟΤΙΚΟ σε:

A. Βιωματικές, B. Ομαδικές, Γ. Δημιουργικής Έκφρασης, Δ. Επισκέψεις/Εκδηλώσεις/Δράσεις και Ε. Παιχνίδια και Ασκήσεις από Λογισμικά.

Στο ΓΥΜΝΑΣΙΟ σε:

A. Βιωματικές, B. Ομαδικές,

Γ. Δημιουργικής Έκφρασης, Δ. Διαθεματικές και Ε. Επισκέψεις/Εκδηλώσεις/Δράσεις.

Με αυτόν τον τρόπο, αφενός επιβεβαιώνεται στην πράξη η βασική θεώρηση του ΠΣ για τη μεταμορφωτική δυναμική της θρησκευτικής εκπαίδευσης και, αφετέρου, παρέχεται στον/στην εκπαιδευτικό η δυνατότητα να ελέγχει αν κινείται ισορροπημένα, ώστε το μάθημα των Θρησκευτικών να συνδυάζει την κατάκτηση γνώσεων με τη βιωματική προσέγγισή τους, προς όφελος της ολόπλευρης και ιδιαίτερα της θρησκευτικής ανάπτυξης των μαθητών.

δ. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των μαθητών υπερβαίνει την ποσοτικού χαρακτήρα αθροιστική (τελική) αξιολόγηση των επιδόσεών τους και προσανατολίζεται στον έλεγχο ποιοτικότερων χαρακτηριστικών, τα οποία προϋποθέτουν την ολιστική προσέγγιση του μαθητή και της μαθήτριας. Έτσι, ως προς τις γνώσεις ελέγχεται η δυνατότητα των μαθητών και μαθητριών όχι απλώς να τις αναπαράγουν, αλλά κυρίως να τις ερμηνεύουν, να τις αναλύουν, να τις συσχετίζουν, να τις ερμηνεύουν, να τις εφαρμόζουν, να τις χρησιμοποιούν με κριτήρια και να εμπνέονται από αυτές. Σύμφωνα με τα παραπάνω, υπαγορεύεται η διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία προσφέρει ευκαιρίες, όχι μόνον στον/στην εκπαιδευτικό, αλλά και στους μαθητές και στις μαθήτριες, προκειμένου να κρίνουν την ποιότητα και

τα αποτελέσματα της μαθησιακής διαδικασίας, με στόχο τη συνειδητή και στοχευμένη βελτίωσή τους. Τα ίδια τα ΠΜΑ και οι Δραστηριότητες του ΠΣ δίνουν ιδέες και διευκολύνουν τον/την εκπαιδευτικό να αξιολογεί και να διαμορφώνει ανάλογα την πορεία της διδασκαλίας του/της. ε. Βιβλίο Μαθητή/Οδηγός Εκπαιδευτικού. Για την εφαρμογή του ΠΣ απαιτούνται Βιβλίο για τον μαθητή και τη μαθήτριά για κάθε τάξη του Δημοτικού και Γυμνασίου και Οδηγός Εκπαιδευτικού ώστε να υποστηρίζεται το διδακτικό έργο του/της.